

Uitvoeringsagenda Toeristisch recreatief ontwikkelperspectief Hoek van Holland

Van

S. Pranger

Datum

24 januari 2022 (aangepast n.a.v. toezeggingen aan commissie EDEM)

Inhoudsopgave

Voorwoord Gebiedscommissie Hoek van Holland	5
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 De stedelijke visie op toerisme en de raakvlakken met het TROP	7
2 Op weg naar de uitvoering het TROP	9
2.1 Pijlers worden actielijnen	9
2.2 Programmatische aanpak van de uitvoering van het TROP	10
2.2.1 Onderdelen van het programmamanagement & randvoorwaarden voor uitvoering	10
2.2.2 Hoe gaan we het aanpakken?	14
3 Uitvoering van de actielijnen	16
3.1 Actielijn 1 Badplaats	16
3.1.1 Het TROP loket - Faciliteren ondernemers	17
3.1.2 Ontwikkellocaties	17
3.1.3 Rapport 'Van stad tot strand' en het TROP	18
3.1.4 Participatie met bewoners	19
3.1.5 Uitvoering 2021 en begroting 2022	20
3.2 Actielijn 2 Natuur en Landschap	20
3.2.1 Het TROP-Loket	21
3.2.2 Participatie	21
3.2.3 Uitvoering 2021 en begroting 2022	22
3.3 Actielijn 3 Militaire geschiedenis	22
3.3.1 TROPloket	24
3.3.2 Participatie	24
3.3.3 Uitvoering 2021 en begroting 2022	25
3.4 Actielijn 4 Ingenieurskunst	25
3.4.1 TROPloket	26
3.4.2 Participatie	26
3.4.3 Uitvoering 2021 en begroting 2022	26
3.5 Actielijn 5 Verbindingen en bereikbaarheid	26
3.5.1 Uitvoering 2021 en begroting 2022	27

4	Hoe: organisatie	28
4.1	De noodzaak van sturing op uitvoering van het TROP	28
4.2	Governance van het programma	28
4.2.1	Bestuurlijk opdrachtgeverschap	28
4.2.2	Gebiedsvertegenwoordiging Hoek van Holland	29
4.2.3	Klankbordgroep Natuur en milieu	30
4.2.4	Coördinatie tussen clusters TROP	30
4.2.5	Ambtelijk opdrachtgever	30
4.2.6	Relatie met andere programma's in Hoek van Holland	31
5	Financiën uitvoeringsagenda TROP begroting 2022 en verder	34

Een beetje bruis

Zeg je Hoek van Holland dan denken veel mensen aan het strand. Generaties lang al komen mensen gewapend met parasols, emmers, schepjes en koeltassen naar het dorp om in de zomer de warme stad te ontvluchten. Met de auto, met de trein en sinds kort, met de metro. Over een jaar stopt die zelfs óp het strand. Wat minder bekend is bij veel bezoekers is dat Hoek van Holland veel meer te bieden heeft. Naast zee en strand vind je er een prachtig natuurgebied, een rijke historie, rust en ruimte, en een karaktervol dorp. Een groot goed dat door de bewoners wordt gekoesterd. Veel bezoekers gaan rechtstreeks van het strand weer terug naar huis. Zij bezoeken het dorp zelf niet. Weten niet dat er ook andere mogelijkheden van recreëren zijn in het gebied. De vele fiets- en wandelpaden door het duingebied, de overblijfselen van de militaire geschiedenis; die zijn niet bij iedereen bekend. Hoek van Holland is dan ook geen badplaats die massaal wordt bezocht. De vraag is ook of Hoek van Holland dat moet willen. Dan blijft er weinig over van de rust en ruimte, van de eigen identiteit.

Toch zijn de laatste jaren stemmen opgegaan om wat meer aandacht voor Hoek van Holland, wat meer voorzieningen voor bewoners, wat meer leven in de brouwerij, een mooiere buitenruimte, meer woningaanbod en werkgelegenheid. Een beetje 'reuring' zoals dat heet. Een beetje bruis. Gezien alles wat Hoek van Holland in huis heeft, is het logisch om te kijken naar wat het toerisme kan betekenen voor het dorp. Zo is er geopperd van Hoek van Holland een vierseizoenen badplaats te maken. Een idee dat het onderzoeken waard is. Niet streven naar massatoerisme, geen schreeuwende lichtbalken en overlast van groepen dronken bezoekers, maar wel de mogelijkheden benutten en de winst pakken van de toerismesector voor het dorp. Meer en betere verblijfsmogelijkheden en horeca, aandacht voor mobiliteit en infrastructuur, gevarieerder winkelaanbod, af en toe een evenement, meer cultuuraanbod, meer sport en recreatiemogelijkheden; het zijn voorzieningen waar niet alleen de bezoeker, maar ook de Hoekenees zelf plezier aan beleeft. Het betekent ook werkgelegenheid en een aantrekkelijk leefklimaat dat nieuwe bewoners en ondernemers aantrekt. Het betekent een dorp met toekomst. Rotterdam heeft sinds kort beleid op toerisme. Uitgangspunt is dat toerisme in dienst moet staan van de stad én de inwoners. Dat Rotterdam de vruchten plukt van de groei van het toerisme zonder haar eigenheid te verliezen. Dit beleid geldt ook voor de Hoekenezen. Met dit uitgangspunt gaan we aan de slag met de toekomst van Hoek van Holland. 'We' zijn bestuurders en ambtenaren van de gemeente Rotterdam samen met de Hoekenezen. Zij zijn onze adviseurs en onze antenne op weg naar een toekomst met het juiste beetje bruis.

Said Kasmi

Wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme

Voorwoord Gebiedscommissie Hoek van Holland

Wij zien de Hoekenees al denken TROP: Toeristisch Recreatief Ontwikkel Perspectief..... Wat moeten we daar nu mee?!

Toch is het belangrijk voor ons dorp. Waarom? TROP is een verzameling van ideeën en kansen. Kansen om de wensen van ons dorp met elkaar te realiseren. Maar ook om aan te geven, dit wil ik juist niet!

Het fijne wonen versus de angst voor te veel toerisme is een balans die zorgvuldig gewogen moet gaan worden en daar hebben we jullie bij nodig.

Dit biedt ook kansen. Kansen om de vergrijzing tegen te gaan, kansen voor de gezinnetjes met hun kinderen, jong en oud, mee te denken wat vind ik nu belangrijk. Het gaat immers over die toekomstplannen voor de komende 20, 30 jaar.

Meer werkgelegenheid door toerisme? Het bouwen van huizen voor jongeren, een mooier Brinkplein, met iets meer funshoppen? Het zorgvuldig omgaan met onze natuur. Noem maar op.

Wij maken de plannen voor Hoek van Holland graag met jullie. We gaan voor een gezellig dorp waar we met elkaar jaarrond trots op zijn en waar het voor iedereen, bewoner en bezoeker, heerlijk vertoeven is.

Ineke Vos

Gebiedscommissie Hoek van Holland

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 18 februari 2021 heeft de Gemeenteraad het Toeristisch ontwikkelperspectief Hoek van Holland (hierna afgekort tot TROP) besproken. Bij deze bespreking zijn 3 moties aangenomen die het college verzoeken een volgende stap te zetten in de uitvoering van het TROP en hierover te participeren met de bewoners van Hoek van Holland¹.

Waarom een TROP?

Hoek van Holland is al heel lang een geliefde recreatieve bestemming. Het dorp verenigt verschillende werelden. De (bad)gast van vandaag geniet niet alleen van zon, zee, strand en duinen, maar ook van de dynamische omgeving, het scheepvaartverkeer op de Nieuwe Waterweg, de skyline van de Maasvlakte en de beleving van de typisch Nederlandse strijd tégen en het werken mét het water. Het aanbod is uniek en kan, met de juiste aanpassingen en aanvullingen, Hoek van Holland op de kaart zetten als sterke vierseizoenenbadplaats. In het 'TROP voor Hoek van Holland' werden alle elementen die hierbij een rol spelen, bijeengebracht.

Het doortrekken van de metro tot op het strand was de directe aanleiding om het perspectief nader te verkennen. Inmiddels rijdt de metro al tot station Hoek van Holland Haven en is de uitvoering van het project Metro aan Zee in volle gang. Verwachte oplevering is in de loop van 2022; vanaf dan rijdt de metro tot aan het strand. Een unieke OV-faciliteit in Nederland.

Het aantrekken van nieuwe economische activiteiten verliep tot nu toe moeizaam. De verwachting is dat de komst van de metro een vliegwiel gaat zijn voor meer toerisme en meer ontwikkeling. Dit draagt bij aan de ambitie om Hoek van Holland te ontwikkelen tot een vierseizoenenbadplaats met een sterke lokale economie en een toekomstbestendig voorzieningenniveau.

Wat is het TROP?

In het TROP zijn alle ambities en kansen verzameld vanuit stakeholders en betrokken gemeentelijke afdelingen. Deze ambitie is door de totstandkoming en bespreking van het TROP een gedeeld beeld geworden van college, gemeenteraad, gebiedscommissie en lokale stakeholders. Het TROP kan gezien worden als een kader voor de komende tien jaar en biedt handvatten voor het werken aan de toekomst van Hoek van Holland.

Het is echter geen blauwdruk. Het is een verzameling van ideeën en kansen. Sommigen van deze kansen zijn inmiddels projectmatig opgepakt door de gemeente. Andere wachten op een investeerder of enthousiaste initiatiefnemer die aan de slag wil.

¹Het gaat hier om de moties:

- Hoek is Hoek (21bb2441), waarin de raad o.a. verzoekt participatie te starten om met de bewoners van Hoek van Holland te praten over de voorgenomen plannen;
- Hoek van Holland Vooruit (21bb2431) waarin de raad verzoekt de focus voor toeristische ontwikkeling op de locaties rond de metrostations te richten, en hierbij aan te geven welke werkzaamheden voor bijvoorbeeld masterplan, bestemmingsplannen en inrichtingsplannen door private partijen uitgevoerd kunnen worden om verdere vertraging te voorkomen en ontbreken van eventuele gemeentelijke capaciteit te ondervangen;
- Toekomstperspectief voor Hoek van Holland (21bb2436) waarin de raad het college verzoekt om de volgende stap te zetten in de toeristische ontwikkeling van Hoek van Holland en de genoemde ambities te vatten in een uitvoeringsagenda

Waarom een uitvoeringsagenda?

De motie “Toekomstperspectief voor Hoek van Holland” (aangenomen in de gemeenteraad van 18 februari 2021) verzoekt:

Het huidige TROP te voorzien van een uitvoeringsprogramma met een goede geografische indeling, die rekening houdt met de karakteristieke eigenschappen van de verschillende gebieden en de verschillende doelgroepen die Hoek van Holland aantrekt. En voor de begroting 2022 met het uitvoeringsprogramma te komen en deze voor te leggen aan de Raad.

Deze uitvoeringsagenda geeft antwoord op deze motie en doet een voorstel voor:

1. De verdere uitwerking van de in het TROP genoemde ambities en kansen binnen 5 actielijnen;
2. Een fasering voor deze kansen voor de komende 10 jaar;
3. Een voorstel voor programmatische sturing en governance op de uitvoering van deze uitvoeringsagenda.

Uiteraard is de totstandkoming en realisatie van een uitvoeringsagenda niet compleet zonder participatie. In de motie “Hoek is Hoek” is gevraagd participatie op te starten met de bewoners van Hoek van Holland om te praten over de voorgenomen plannen. In afstemming met de gebiedscommissie Hoek van Holland is een aanpak vormgegeven om direct het gesprek te starten met de Hoekenezen. De uitkomsten van deze eerste gesprekken staan in bijlage 2. Deze opbrengsten vormen de basis voor het op te stellen participatieplan.

1.2 De stedelijke visie op toerisme en de raakvlakken met het TROP

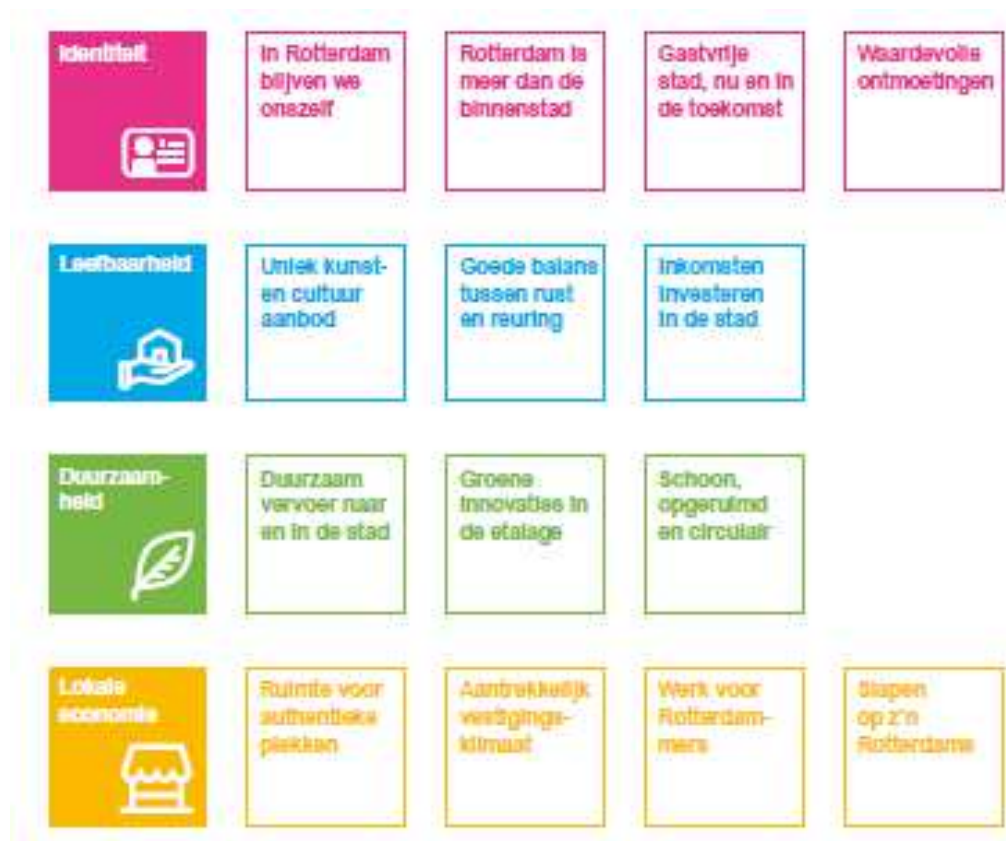
In de stedelijke visie op de ontwikkeling van toerisme kiest Rotterdam ervoor:

Toerisme in dienst van de stad te laten staan. Dit vraagt om een nieuwe manier van denken: Toerisme en de groei daarvan zijn niet langer een doel op zich, maar een middel dat we inzetten om de ambities van de stad te realiseren. Het betekent onder andere dat we het belang van een aantal nieuwe uitgangspunten onderschrijven die Rotterdam enerzijds nog aantrekkelijker maken voor bezoekers, maar de stad anderzijds ook een fijne verblijfsplek laten zijn. Sleutelwoorden in onze nieuwe aanpak zijn: spreiding over de stad en aandacht voor haar gebieden, Rotterdamse eigenheid en kwaliteit, duurzaamheid en lokale economie. In onze kijk op toerisme draait het bijvoorbeeld om het creëren van banen voor Rotterdammers en investeren in wijken via een Programma Stadscultuur. In onze visie leveren gasten een positieve bijdrage aan de stad, de kansen die toerisme biedt koppelen we aan de quality of life van Rotterdammers.

Dit is het moment voor de toeristische ontwikkeling van Hoek van Holland. Dat brengt veel energie en kansen, maar wekt ook het sentiment dat we dit maar één keer goed kunnen doen voor de toekomst. Dit sluit aan bij de aanpak vanuit de stedelijke visie op toerisme. Zowel nationaal als internationaal rijst steeds meer het besef dat toerisme over meer gaat dan economie alleen.

Toeristen hebben, net als inwoners, effect op allerlei aspecten van het stedelijk leven: economie, duurzaamheid, leefbaarheid, levendigheid en identiteit. Bezoekers kunnen een enorm positieve impact hebben op al deze pijlers van stedelijke ontwikkeling, maar dat is geen vanzelfsprekendheid. De Rotterdamse visie geeft daarom 14 handelingsperspectieven op het gebied van de identiteit van

de stad, leefbaarheid, duurzaamheid en lokale economie. Daarmee willen we onszelf als gemeente en onze partners in de stad aanzetten om Rotterdam en de Rotterdammer centraal te stellen in alle toeristische afwegingen.

In de uitvoering van het TROP kijken we steeds hoe deze handelingsperspectieven kunnen worden toegepast om daarmee te zorgen voor een juiste en zo optimaal mogelijke bijdrage voor Hoek van Holland.

2 Op weg naar de uitvoering het TROP

2.1 Pijlers worden actielijnen

De kansen en ambities voor de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland zijn in het TROP gerangschikt onder 5 Pijlers:

- Pijler 1: Badplaats
Ambitie: Badplaats die meer te bieden heeft dan alleen strand
- Pijler 2: Natuur en landschap
Ambitie: Natuur en landschap vormen de kracht en bieden een aantrekkelijke omgeving
- Pijler 3: Militaire geschiedenis
Ambitie: De geschiedenis is zichtbaar en beleefbaar voor de recreant
- Pijler 4: Ingenieurskunst
Ambitie: De Nieuwe Waterweg biedt een uniek decor en beleving van de Nederlandse ingenieurskunst
- Pijler 5: Verbindingen en bereikbaarheid
Ambitie: Nieuwe en kwalitatief betere verbindingen en routes ontsluiten het diverse aanbod van Hoek van Holland

Het vraagt om inzet en uitvoering op al deze pijlers om tot een vierseizoenenbadplaats te komen. Bovengenoemde ambities zijn gevisualiseerd in onderstaande perspectiefkaart en landen in 5 deelgebieden:

1. De Hollandse Duinen van de Hoek
2. Verdedigingspark
3. Dorp
4. Ingenieurskunst en Nieuwe Waterweg
5. Park en polder

De pijlers en geografische indeling zijn nog steeds relevant als inhoudelijke basis voor de toeristisch recreatieve ontwikkeling. Daarom wordt er in deze agenda voor gekozen de uitvoering van de pijlers verder uit te werken in actielijnen. De actielijnen staan niet op zichzelf. In de uitvoering ervan zien we raakvlakken met andere pijlers en genoemde kansen. Soms zijn kansen zelfs strijdig met elkaar (bijvoorbeeld natuurontwikkeling vs. recreatief gebruik van het landschap of vermeerdering verblijfsaccomodaties). Deze agenda biedt daarom naast een stand van zaken op eerdergenoemde kansen ook een programmatische sturing waarbinnen kan worden afgewogen en uitgevoerd.

In hoofdstuk 2 wordt gekeken naar de doelen en subdoelen van elke pijler en een overzicht gegeven van de kansen/ ambities die op korte termijn (2021 en 2022) zullen worden opgepakt. In bijlage 1 staat het totaaloverzicht van de in het TROP genoemde acties. Hier wordt per actie aangegeven:

- Wat de stand van zaken is
- Op welke termijn de kans/ ambitie kan worden opgepakt en uitgevoerd. Hiervoor hanteren we de volgende fasering:
 - Korte termijn 2021 --> uitvoering staat centraal. Dit zijn projecten/ acties die al lopen of zeer urgent zijn
 - Korte termijn 2022 --> voor welke projecten wordt komend jaar budget aangevraagd in de begroting
 - Middellange termijn 2023-2026 --> welke projecten krijgen een plek in de nieuwe collegeperiode
 - Lange termijn Na 2026 --> welke kansen zetten we later in de tijd of maken we afhankelijk van energie van anderen.
- Welke middelen hiervoor nodig zijn
- Wie gaat uitvoeren

Participatie is een belangrijk bestandsdeel van de uitvoering van het TROP. Ook de gemeenteraad ziet dit belang en heeft daarom de motie 'Hoek is Hoek' aangenomen. De participatie op het TROP als geheel komt in de volgende paragraaf aan de orde. Daarnaast wordt per actielijn beschreven op welke manier participatie wordt vormgegeven en hoe programmasturing wordt ingericht.

2.2 Programmatische aanpak van de uitvoering van het TROP

De kansen en ambities uit het TROP vormen een goede basis voor de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland. Op papier is er de rangschikking in pijlers en deelgebieden; in de praktijk heeft deze verzameling aan inspanningen verbinding nodig tussen de projecten en acties. Deze verbinding wordt gelegd met behulp van een integrale programmatische sturing op de opgave.

2.2.1 Onderdelen van het programmamanagement & randvoorwaarden voor uitvoering

1. *Het zetten van de stip op de horizon, wat voor soort badplaats wordt Hoek van Holland?*
Het TROP geeft een voorzet voor het karakter van de toeristische en recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland.

“Met de keuze voor een vierseizoenenbadplaats ontstaan een sterke lokale economie en een toekomstbestendig voorzieningenniveau.

In dat proces moet de balans tussen toe te voegen bebouwing en de toegankelijkheid en het behoud van natuur en landschap goed worden bewaakt. Verder is een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte nodig om een aantrekkelijk verblijfgebied te creëren.”

Inzet van het TROP is dat deze vierseizoenenbadplaats ontstaat door inzet op ontwikkeling op de 5 pijlers. Naast de uitvoering van de actielijnen gaat het programmamanagement ook aan de slag met de toekomstvisie voor Hoek van Holland. Hierbij kijken we naar de handelingsperspectieven uit de stedelijke visie en het rapport “Van strand tot stad: ontwikkelkansen aan de Hoekse Lijn” van de MRDH. Daarnaast kijken we naar ervaringen van andere kustplaatsen en de G4 steden en hun management op het toenemende toerisme en recreatie en staan we stil bij wat de coronacrisis betekent voor recreatie en toerisme op de korte en langere termijn.

Een toekomstvisie is nodig om keuzes te kunnen maken in de aard en uitvoering van de actielijnen. De stip zetten we samen met de bewoners en belanghebbenden in Hoek van Holland. Belangrijk onderdeel van deze participatie is ook het gesprek over het veranderen van Hoek van Holland. Wat betekent toeristische groei voor de groei van het gebied? Toenemende recreatie en toerisme zal het karakter van de kleine kern veranderen. Dat kan veel positiefs brengen voor de Hoekenezen op het gebied van werkgelegenheid, scholing, economische ontwikkeling, groenbeleving en culturele programmering. Maar het is belangrijk om de eigenheid van het dorp en haar kenmerkende kwaliteiten hierbij niet te verliezen.

2. *Opstellen en gebruiken van een afwegingskader op ontwikkelingen; hoe wegen we partijen en hun initiatieven?*

De gemeente Rotterdam zet in op een ontwikkeling met als resultaat een sterke lokale economie en een toekomstbestendig voorzieningenniveau. De ontwikkeling van nieuwe toeristisch recreatieve functies, bijbehorende buitenruimte met een prettiger verblijfskwaliteit en voorzieningen levert een versterking van het investeringsklimaat in Hoek van Holland en nieuwe kansen voor ondernemers op. Met de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland kijken we uitdrukkelijk ook naar de balans tussen natuur, recreatie en woningbouw, het realiseren van werkgelegenheid voor Hoekenezen en andere Rotterdammers en het stimuleren van lokaal inkopen, tijdens de planvorming, uitvoering en beheerfase. De afweging in deze balans maakt de gemeente niet alleen. Een klankbordgroep gaat hierbij helpen en krijgt een centrale rol in het opstellen van het afwegingskader. Deze klankbordgroep bestaat uit partners met kennis en kunde op het gebied van natuur, milieu, recreatie, toerisme, mobiliteit en economie en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de hand van het afwegingskader.

De clusters W&I en Stadsontwikkeling stellen (tender)voorwaarden op. Een van de selectiecriteria is de mate waarin werkgelegenheid gerealiseerd wordt binnen het gebied; de Rotterdamse standaard Werkgelegenheidsparagraaf (RWP) bij grote investeringen. Deze RWP zal ook worden toegepast in de Hoekse planvorming. De doelstellingen van de werkgelegenheidsparagraaf worden in samenwerking met onder meer de opleiders, beroepsonderwijs, werkzoekenden, opdrachtgevers, inkopers, projectleiders, aanbestedingsspecialisten, lokale en regionale marktpartijen bereikt.

Ook voor kleinere ontwikkelingen en initiatieven is het van belang met elkaar de uitgangspunten voor samenwerking te bepalen. Het is de wens om sociaal, economische en maatschappelijke baten zoveel mogelijk ten goede te laten komen aan het gebied ter versterking van de lokale economie.

Het programmateam gaat samen met de klankbordgroep, stakeholders en bewoners aan de slag om deze uitgangspunten/ randvoorwaarden te bepalen. Participatie zal onderdeel uitmaken van deze randvoorwaarden. Zo komen we tot een gedragen fundament voor de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland.

Het kiezen van de juiste sociaal/ economische uitgangspunten in ontwikkelingen leidt tot een toekomstbestendiger dorp met bijbehorende openbare ruimte en voorzieningenniveau. De toekomstbestendigheid van Hoek van Holland staat centraal in (en heeft daarmee grote raakvlakken met) het wijkactieplan en de kleine kernen aanpak.

3. *Communitybuilding; Hoe werken we met elkaar samen om van Hoek van Holland een aantrekkelijke vierseizoenenbadplaats te maken?*

Bovengenoemde uitgangspunten spelen ook een rol in de samenwerking in de actielijnen van het TROP. De toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland is niet enkel afhankelijk van gemeentelijke inzet. We hebben de ondernemers, initiatiefnemers en lokale partijen hard nodig om de vierseizoenenbadplaats vorm te geven. Een aantal van de acties in deze uitvoeringsagenda gaan over het gezamenlijk optrekken in het vormgeven van het toeristisch recreatieve aanbod. Denk aan een museumkalender, het verbeteren van de recreatieve padenstructuur of het toegankelijker maken van Hoekse sportvoorzieningen. Dergelijke acties hebben sterke coalities nodig van (Hoekse) partijen die hun schouders onder het gezamenlijk plan zetten en hun aandeel pakken in de realisatie. Het smeden van dergelijke coalities vraagt inzet en aandacht en een kwartiermakende rol vanuit het programmateam. Er komt een communitymanager bij het programmateam die aan de slag gaat met deze opgave.

4. *Participatie; Hoe denken en doen bewoners en belanghebbenden mee in de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland?*

Met de uitvoeringsagenda en bijbehorende marsroute voor uitvoering langs de actielijnen, is het ook belangrijk om bewoners en belanghebbenden in Hoek van Holland mee te nemen op het totaalverhaal van de toeristisch recreatieve ontwikkeling van de Hoek. Tot dit moment worden bewoners op projectniveau geïnformeerd (voorbeelden zijn de ontwikkeling van Fort 1881 en het traject rondom het Brinkplein.) Met de komst van het programmateam wordt het mogelijk en noodzakelijk om ook participatie en informatie op het totaal te organiseren. Belangrijke uitdaging hierin is om ook alle doel- en leeftijdsgroepen te bereiken. Want de wens en verwachting is dat door de brede ontwikkeling van het dorp (ook op woningbouw en voorzieningen) de bevolkingssamenstelling zal wijzigen.

Met de conferentie in juni 2021 werd het startsein gegeven voor de participatie. Ook stonden gebiedscommissie en ambtenaren op de Hoekse markt en werden inwoners geïnformeerd en betrokken.

Noodzakelijk is voor de komende jaren een gestructureerd participatieplan op te stellen waarbij de verschillende doelgroepen worden betrokken. Ook in het vervolg van de participatie krijgen de onderwerpen een plek die in de eerdergenoemde motie 'Hoek is Hoek' zijn genoemd zoals behoud en verbetering van de dorpskern, het voorzieningenniveau mobiliteit en inzet op natuurbewoud. Via de actielijnen wordt de participatie verder geconcretiseerd in uiteindelijk de verschillende uitvoeringsprojecten.

5. *Communicatie; hoe brengen we het verhaal van de toeristisch recreatieve ontwikkeling naar de Hoekenees?*

Belangrijk is de Hoekenees te informeren over de voortgang van de uitvoering het toeristisch recreatief ontwikkelperspectief. Vorig jaar is een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop inwoners van de kleine kernen bij voorkeur geïnformeerd zouden willen worden (klik [hier](#) voor het hele Citisens onderzoek). Hieruit blijkt dat in alle drie de kernen inwoners het liefst (80%) worden geïnformeerd via een bewonersbrief per post. Inwoners van Hoek van Holland worden daarnaast graag via een bericht in het huis- aan huisblad geïnformeerd. Uiteraard zal van deze kanalen gebruik gemaakt worden naast overigens ook de (eigen) sociale media. Vanuit het programma kleine kernen aanpak wordt verder gewerkt met de Hiero! campagne waarbij het thema toerisme uiteraard ook een belangrijke plek inneemt.

6. *Marketing; hoe brengen we het verhaal van de toeristisch recreatieve ontwikkeling naar Rotterdam, de regio en de (inter)nationale toerist?*

In het TROP staan kansen en ambities die gaan over de marketing en branding van het gebied. Immers, we kunnen prachtige dingen met elkaar maken, maar er moet wel iemand komen om ze te bekijken of te gebruiken. Met de marketing van (toerisme en recreatie in) Hoek van Holland is al in andere programma's gestart. Zo heeft het programma Stadscultuur in 2020 het Hoekse hart gelanceerd, een wegwijzer en symbool voor Hoek van Holland; een unieke Rotterdamse badplaats, volop in ontwikkeling, waar achter elke hoek iets verrassend te ontdekken is.

Het programmateam wordt verantwoordelijk voor het opzetten van de marketing en communicatiestrategie voor het TROP als geheel. Belangrijk uitgangspunten hierbij zijn om te kijken waar kan worden aangesloten op de al lopende campagnes en om samenwerkingspartners waar mogelijk te betrekken.

In de uitvoering van de actielijnen hanteren we eerdergenoemde fasering van korte (2021 of begroting 2022), middellange (2023-2026) of lange termijn (na 2026). Qua communicatiestrategie is het van belang vooral de korte termijn in eerste instantie een plek te geven. Wat komt er op korte termijn aan en hoe linkt dit aan de toeristisch recreatieve ontwikkeling als geheel.

Doelgroepen & en de vierseizoenen badplaats

Vanuit *De stedelijke visie op toerisme* richten wij ons vanuit Rotterdam, gemeente Rotterdam, Rotterdam Partners en Rotterdam Make it Happen Partners op de volgende doelgroepen, in dit geval toeristen en bezoekers:

We richten ons op toeristen die zich aangetrokken voelen tot wat Rotterdam zo uniek maakt, Die noemen wij 'frontrunners'. We presenteren met verve juist die delen van de stad waar de toerist niet als vanzelf naartoe komt. Uitgangspunt hierbij is altijd de eigen identiteit van de stad en van de wijk. Per wijk gaan we kijken hoe bezoekers de levendigheid maar ook leefbaarheid kunnen vergroten.

De frontrunner is verder uitgewerkt in kansrijke doelgroepen aan de hand van BSR™ leefstijlen in het onderzoek 'De Make it Happenaar in Beeld' 2019, door SAMR Marktvinders/Bureau Buhrs. Doelgroepen (bewoners, bedrijven, bezoekers, studenten) die zich aangetrokken voelen tot Rotterdam en hoe je ze kunt herkennen en aanspreken, waar ze te vinden zijn, en wat hun drijfveren en behoeftes zijn. Deze 'make it happenaars' geven handvatten voor een succesvolle doelgroep benadering voor Hoek van Holland.

In het TROP staat een eerste aanbeveling voor de focus op bepaalde doelgroepen in relatie tot de ontwikkeling van toeristisch recreatieve functies in Hoek van Holland.

Waar het strand in eerste instantie wat meer toeristen in de categorie 'plezierzoekers'² trekt, zal de natuur en het culturele erfgoed in Hoek van Holland ook avontuurzoekers, inzichtzoekers en rustzoekers aantrekken³. Deze doelgroepen staan verder beschreven in 'Kansenkaarten voor Leisure & Verblijf in Hoek van Holland' van het Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd (2013).

Deze analyse sluit aan bij de gedachten van het TROP en de kansen die er liggen voor de ontwikkeling van de vierseizoenenbadplaats. Het strand is het icoon van de Hoek en zal, ook met de komst van de metro tot aan het strand, in de toekomst het merendeel van de toeristen en recreanten trekken. Vanuit hier kan voor het jaarrond toeristisch recreatief aanbod van Hoek van Holland, ingezet worden op andere doelgroepen en op het faciliteren van aanbod dat aansprekend is voor deze doelgroepen.

2.2.2 Hoe gaan we het aanpakken?

Vanuit de 6 kerntaken van het programma gaan we aan de slag met de uitvoering van de 5 actielijnen. In het TROP waren in totaal 74 kansen en ambities benoemd. Hiervan zijn er:

- 8 afgerond;
- 29 projectmatig opgepakt;
- 50 waarvan gemeente eerste actiehouders is;
- 37 die in de wacht staan.

Deze 74 kansen vormen een goed startpunt voor de programmatische aanpak op de uitvoeringsagenda. Ze zijn echter niet uitputtend of in beton gegoten. Met andere woorden, we maken er geen lijst van waarin we alle kansen één voor één uitvoeren waarna we de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland afronden. We zien nu al dat er nieuwe kansen ontstaan, of dat er inmiddels anders wordt gedacht over sommige ideeën. Startpunt voor het programmatische team zijn de acties die we op korte termijn willen uitvoeren (2021 en 2022). In de jaren daaropvolgend zal, samen met de bewoners van Hoek van Holland en gebiedscommissie een update van de uitvoeringsagenda en programma invulling worden gemaakt. Hierin kunnen we gezamenlijk opnieuw prioriteiten stellen en bepalen wat nodig is. De verwachting is dat door de programmatische aanpak de invloed en actiebereidheid van andere partijen zal toenemen. Dit leidt hopelijk weer tot nieuwe ideeën en initiatieven die een plek verdienen in de uitvoeringsagenda.

² In het onderzoek 'Kansenkaarten voor Leisure & Verblijf in Hoek van Holland' wordt deze doelgroep nog 'levensgenieter' genoemd. Dit is een van de zeven leefstijlen uit de oude leefstijlvinder. Hoewel de 'oude' levensstijlvinder zich niet één op een laat vertalen met de 'nieuwe' leefstijlvinder, is er een grote overeenkomst met de nieuwe leefstijl 'plezierzoeker'. De plezierzoeker is spontaan, vrolijk en gezellig en gaat er graag op uit met vrienden en familie. Ze houden ervan om vermaakt te worden.

³ Verschillende leefstijlen uit de leefstijlvinder van Marketresponse. Klik [hier](#) voor de leefstijlvinder.

Urgente dossiers

Er is een aantal zeer urgente dossiers die snel actie behoeften en een klein budget om dit mogelijk te maken. Deze urgente dossiers zijn in 2021 met spoed geregeld.

Dit zijn de volgende 6 dossiers:

1. Inrichting tijdelijke Camperplaatsen op parkeerplaats Helmweg. (Belijning, bebording, inrichting en vuilcontainers);
2. Openbaar toilet en kleedruimte i.h.k.v. aanpak zomerterrassen;
3. Toezicht en handhaving op het strand voor het komende zomerseizoen (calamiteitenroute, cameratoezicht, T&H en extra capaciteit politie);
4. Participatiebudget voor marktkraam en inrichting conferentie;
5. Project Parkentree "Hoekse Poort". Dit project is ingediend binnen het NHPD en zorgt voor een startonderzoek naar de entree voor Hoek van Holland;
6. Kosten programmamanagement TROP voor de periode 1 juni 2021 tot 31 december 2021.

Uitvoering binnen de begroting 2022

In de moties '*Toekomstperspectief voor Hoek van Holland*' en '*Hoek van Holland Vooruit*' heeft de gemeenteraad verzocht om voor de begroting 2022 met het uitvoeringsprogramma te komen en deze voor te leggen aan de Raad. Het komend jaar gaan we binnen de uitvoeringsagenda in ieder geval aan de slag met de in hoofdstuk 3 genoemde acties.

3 Uitvoering van de actielijnen

3.1 Actielijn 1 Badplaats

Het strand en de zee zijn natuurlijk de belangrijkste kwaliteiten van badplaats Hoek van Holland. Jaarlijks komen er velen duizenden bezoekers om hier te recreëren en de verwachting is dat met de komst van het nieuwe station Hoek van Holland Strand dit een enorme impuls zal krijgen. Hoek van Holland kent geen klassieke boulevard langs het strand, maar heeft een opzet met een aantal strandopgangen: routes door de duinen die de bezoeker van het parkeerterrein naar het strand brengen. Op de plek waar de strandopgang eindigt, bevinden zich vaak voorzieningen zoals strandtenten, speelplekken en de reddingsbrigade. In het TROP wordt al benoemd dat elke opgang zijn eigen profiel heeft. Dit is in de tijd zo gegroeid. De gemeente wil deze profielen verder verstevigen zodat het strand voor elke bezoeker wat te bieden heeft: de Badweg is het drukke strand met de meeste voorzieningen; het lounge en familiestrand. Bij de Rechtestraat ontstaat een meer sportief strand voor de actieve bezoeker met surfscholen, een watersportvereniging, windsurfing en sportieve strandactiviteiten. Het strand bij Stuifkenszand is gericht op de rustzoeker en natuurgenieter.

Naast de strandbeleving is ook de ontwikkeling van het dorpscentrum van belang voor de vierseizoenenbadplaats Hoek van Holland. Op dit moment zijn dorp en strand nog grotendeels gescheiden werelden en profiteert het dorp weinig van de toerist/bezoeker. Een compact centrum met aantrekkelijke winkels, en een kwalitatieve impuls aan het Brinkplein is essentieel voor de leefbaarheid van het dorp, maar ook voorwaardelijk voor een goede recreatieve bestemming. De aanwezige recreatieve voorzieningen in Hoek van Holland kunnen elkaar versterken, verder uitgebreid worden en een bovenlokaal niveau krijgen. Met name voorzieningen die zowel door bezoekers als door bewoners gebruikt kunnen worden zijn interessant, zoals winkels, sportvoorzieningen en fiets- en wandelpaden. Daarnaast ligt de recreatieve aantrekkingskracht in evenementen en gebeurtenissen. Hiervoor zijn unieke locaties nodig die de kwaliteit van Hoek van Holland op diverse niveaus uitstralen.

Doelen Pijler 1

- a) Meer recreatieve waarde door aansluiting rivier en strand
- b) Meer en kwalitatief betere verblijfsaccomodaties, horeca en recreatieve voorzieningen
- c) Sterkere recreatieve functie dorpscentrum

Subdoelen

- a1) Versterking routes tussen strand en dorp
- b1) Betere benutting sportvoorzieningen door recreanten
- b2) Sterkere identiteit strandopgangen
- c1) Aantrekkelijker en gevarieerder winkelaanbod
- c2) Betere kwaliteit openbare ruimte Brinkplein
- c3) Meer evenementen en gebeurtenissen

De inzet binnen deze actielijn gaat over de verbetering van het aanbod voor de strandtoerist in de Hoek. Deze verbetering vindt voor een groot deel plaats door meer variatie in het horeca aanbod (zowel strand als dorp). De gemeente is aan zet om het gebied zo in te richten dat recreanten op een goede manier hun weg vinden in het gebied.

Het succes binnen deze pijler is afhankelijk van de bereidwilligheid van ondernemers om in te stappen en concepten te ontwikkelen die een toegevoegde waarde hebben voor de badplaats Hoek van Holland.

3.1.1 Het TROP loket - Faciliteren ondernemers

Het ligt nog niet voor iedereen voor de hand om een horecaonderneming te starten in het gebied. We staan nog steeds aan de vooravond van de grote toeristische ontwikkeling en met name de horeca is zwaar getroffen door de coronacrisis. Tegelijkertijd is deze coronacrisis juist ook een vliegwiel voor ontwikkeling van lokaal toerisme en weten Rotterdammers en regionale bezoekers Hoek van Holland in 2021 al veel meer te vinden.

Om de ondernemers die wel durven en kunnen te helpen komt er onder de uitvoeringsagenda ruimte voor een lokaal loket waar ondernemers en initiatiefnemers terecht kunnen met hun vragen en wensen. Belangrijk is dat het loket helpt:

- In het tegengaan van versnipperd contact tussen gemeente en ondernemers. Ondernemers hebben nu veel verschillende aanspreekpunten bij de gemeente
- Inzichtelijk te maken waar ondernemers mee kunnen doen in bijvoorbeeld tenders en onder welke voorwaarden
- In het faciliteren van pilots en experimenten (zoals de pilots in 2020 op het Brinkplein) en vervolgens ook de opgedane kennis kan vertalen in andere acties binnen het TROP
- Door een link te zijn naar leerwerktrajecten en stimuleren werkgelegenheid in het gebied

3.1.2 Ontwikkellocaties

In het TROP wordt een aantal ontwikkellocaties/ kansen benoemd waar in de toekomst ruimte is voor nieuwe functies waaronder horeca. Het gaat om:

- De Zuidwesthoek
- Het gebied ten noorden van het recreatieoord
- Ontwikkeling August Reitsmahuis tot hotel
- Het exploiteren van Camperplaatsen
- Ontwikkeling van de Berghaven
- Ontwikkeling Unicum locatie
- Ontwikkeling oude stationsgebouw Haven
- Brinkplein en dorpscentrum

Deze locaties vormen de ruggengraat van (de visie op) de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland. Ontwikkeling van deze locaties zal het karakter van de vierseizoenenbadplaats gaan bepalen. Daarom is het van belang om in het ontwikkelen van de stip op de horizon voor Hoek van Holland breed, en specifiek deze locaties de aard, omvang en gewenste doelgroepen te onderzoeken.

Het eigendom en de status van deze locaties verschilt. Toch melden zich regelmatig geïnteresseerde partijen. Om deze partijen op de juiste manier te woord te kunnen staan is het van belang helderheid te verschaffen in de status van een locatie en de toeristisch recreatieve randvoorwaarden die per locatie, maar ook voor de ontwikkeling van Hoek van Holland in het algemeen belangrijk zijn. Deze randvoorwaarden gaan we met behulp van participatie met stakeholders en bewoners vormgeven.

3.1.3 Rapport 'Van stad tot strand' en het TROP

In 2020 is er, op initiatief van de MRDH, provincie Zuid-Holland en de gemeenten langs de Nieuwe Waterweg, gewerkt aan een verkenning naar de ontwikkelkansen langs de stations van de Hoekse Lijn. Aanleiding is de recente opening van de Hoekse Lijn als nieuwe metroverbinding tussen Rotterdam en Hoek van Holland. Het rapport "Van Stad tot Strand" is een inspirerend document waar verschillende van deze ontwikkelkansen zijn toegelicht. Deze kansen zijn gericht op het versterken van de samenhang tussen de kernen aan de Hoekse Lijn en gebaseerd op de individuele kwaliteiten van elke kern.

Hoek van Holland neemt een bijzondere positie in, zowel ten opzichte van de andere kernen langs de Hoeks Lijn als ten opzichte van andere badplaatsen langs de Noordzeekust. In de Rotterdamse regio is Hoek van Holland de grote trekpleister voor badgasten en natuurliefhebbers. De ligging van het dorp vlakbij zee en bij de entree van het nieuwe nationaal park Hollandse Duinen maakt dat Hoek van Holland een bijzondere aantrekkingskracht heeft en regionaal gezien een belangrijke bestemming is voor recreanten. Anders dan de andere plaatsen langs de Hoekse Lijn kent Hoek van Holland maar een beperkte opgave op het gebied van verstedelijking. De komende jaren wordt de dorpskern via kleine projecten verder verdicht en staat er nog één grotere woningbouwlocatie op de planning (Krimslot). Met verdere verstedelijking wordt in Hoek van Holland voorzichtig omgegaan.

Om bovengenoemd concept verder te versterken doet het rapport een aantal suggesties voor ontwikkelkansen op langere termijn. De hoofdlijn is het versterken van Hoek van Holland als aantrekkelijke plaats om te wonen en te bezoeken, het hele jaar rond (vierseizoenenbadplaats). Een aantal ruimtelijke ingrepen dat hieraan kan bijdragen is de toevoeging van landschappelijk goed ingepaste woningen rondom het nieuw te ontwikkelen station Hoek van Holland Strand en op het terrein van de huidige parkeerplaats. Op deze manier wordt ook aan het einde van de Hoekse Lijn een levendige plek gecreëerd die gaat functioneren als entree voor het strand en nationaal park Hollandse Duinen. Het dorp zelf kan meer gaan profiteren van de Hoekse Lijn door verstedelijking rondom station Hoek van Holland Haven, in combinatie met kleinschalige ingrepen in het dorpscentrum waarmee het station en het dorp stedenbouwkundig beter met elkaar worden verbonden (de entree van het dorp komt bij het metrostation te liggen). De bestaande voorzieningen, die nu soms onder druk staan, worden hiermee versterkt en de levensloopbestendigheid van het dorp neemt toe.

Tot slot introduceert het rapport de ontwikkelkans om de Badweg te verstevigen en om te vormen tot een levendige dorpsstraat. Door de toevoeging van functies aan de Badweg wordt dit een aantrekkelijke en levendige verbinding tussen het dorp en het strand. Omdat de loop- en fietsroute tussen dorp en strand hiermee aantrekkelijker wordt gemaakt wordt het voor bezoekers ook interessant om beide te bezoeken.

In de uitvoering van het TROP zal het rapport in eerste instantie gebruikt worden als inspiratiedocument voor visievorming en de daaruit voortvloeiende projecten. Het rapport biedt tal van kansen en mogelijkheden om Hoek van Holland op langere termijn verder door te ontwikkelen als aantrekkelijke bad- en woonplaats. Maar daarin moeten keuzes worden gemaakt door bewoners en gemeente en vervolgens nog verschillende belemmeringen voor worden opgelost. De huidige problematiek rondom stikstof bijvoorbeeld; dit verhindert Hoek van Holland vooralsnog om dicht bij het duingebied te bouwen, een van de dragers van de visie in het rapport. Daarnaast zijn er nog verschillende issues op te lossen op het gebied van milieu. Desalniettemin vormt het rapport een goede aanleiding en biedt het handvatten om verder na te denken over de lange termijn ontwikkeling van Hoek van Holland.

3.1.4 Participatie met bewoners

Binnen deze actielijn is zowel het gesprek met ondernemers en stakeholders als met bewoners van belang om verder vorm te geven. Voor bewoners wordt de participatie vormgegeven op 4 niveaus:

1. *Mening over toerisme in relatie tot woon- en leefklimaat.*
Hoe zorgen we ervoor dat toerisme in balans is met het leefklimaat in Hoek van Holland? Welke voorbeelden horen hierbij? Gaan we voor de reuring van Scheveningen of Zandvoort of de rust en ruimte van een Waddeneiland? Hoek van Holland is uniek in haar ligging en karakteristieke kenmerken. Hoe zorgen we er met elkaar voor dat het toerisme deze unieke kwaliteiten versterkt in plaats van ondersneeuwt?
In het TROP wordt hiervoor al een basis gelegd. Belangrijk is om de komende tijd vanuit deze basis met de Hoekenezen in gesprek te blijven en hen te betrekken in de verandering die deze ontwikkeling ongetwijfeld met zich mee zal brengen.
2. *Lange termijn deelgebieden inclusief prioriteitstelling*
Een aantal van de genoemde kansen zijn nog verre van zeker of uitgewerkt. Te zijner tijd worden bewoners betrokken bij de uitwerking van locaties als de Rivierkant, Station, Berghaven of het gebied ten noorden van het recreatieoord. Het momentum voor deze betrokkenheid en uitwerking wordt bepaald door bereidwilligheid van alle betrokken partijen om een locatie op te pakken.
3. *Deelgebieden in ontwikkeling op korte(re) termijn:*
Een aantal locaties zijn al wel projectmatig opgepakt en worden de komende jaren via projectparticipatie met bewoners besproken. Voorbeelden hiervan zijn de inrichting badstrand, tender voor camperplaatsen of de ontwikkeling van de Zuidwesthoek. Participatie is in deze projecten soms in handen van projectontwikkelaars.
4. Ten slotte is er een categorie projecten die al in uitvoering zijn en waar het van belang is dat bewoners op gezette tijden geïnformeerd worden over de voortgang, zoals Camperplaatsen helmweg, Fort 1881, het August Reitsmahuis en de Covid maatregelen terrassen.

3.1.5 Uitvoering 2021 en begroting 2022

De komende 1,5 jaar gaan we binnen de uitvoeringsagenda aan de slag met de volgende acties binnen de actielijn badplaats:

Actielijn 1 Badplaats	
1.	PvE ontwikkeling verblijfsaccomodaties en natuur zuidwesthoek
2.	De invulling van de zomerterrassen voor 2021 en verder in combinatie met de calamiteitenroute
3.	Camperparkeerplaatsen – Tijdelijk Helmweg
4.	Camperplaatsen permanent
5.	Strandopgang Rechtestraat – verbeteren inrichting en aanbod sport
6.	Aanpak betere benutting sportfaciliteiten door recreanten
7.	Beeldkwaliteitsplan stranden, sferen en programma
8.	Ruiterpaden structuur rondom het strand
9.	Realisatie watertappunten in de duinen
10.	Vastgoedontwikkeling Hoek van Holland Strand station
11.	Kunst in openbare ruimte: visie op de inpassing van kunst en monumenten in de openbare ruimte
12.	Ontwikkeling fort 1881 en marechaussee-terrein tot logies
13.	Aanpak buitenruimte Brinkplein
14.	August Reitsmahuis ontwikkeling tot nieuw hotel

Zie voor uitgebreide beschrijving en onderbouwing van werkzaamheden Bijlage 1 paragraaf 1

3.2 Actielijn 2 Natuur en Landschap

Hoek van Holland verbindt door zijn unieke ligging meerdere grotere landschappen in de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) met elkaar en heeft een unieke ligging op de kruising van de Noordzee, de Waterweg, en de Zuid-Hollandse delta. De kracht van Hoek van Holland is het landschap van uitersten, de natuur. Het landschap en het groen rondom Hoek van Holland vergroten het economisch vestigingsklimaat en de verblijfskwaliteit voor de regio, maar door de economische druk is het ook kwetsbaar. Het is daarom van belang te zoeken naar een goede balans tussen behouden, ontwikkelen en versterken van natuur en landschap.

Stikstof en Hoek van Holland

Sinds 2019 wordt er door de PAS uitspraak van de Raad van State weer net wat anders aangekeken tegen de natuur in het gebied. Ontwikkelingen in en rondom Natura 2000 gebied worden strenger beoordeeld op hun gevolgen voor de natuur. Vanaf nu moet aan de voorkant al worden gegarandeerd dat nieuwe ontwikkelingen geen negatieve effecten op het natuurgebied hebben (stikstofemissies vormen daarbij de belangrijkste factor). Het Natura 2000-gebied Solleveld & Kapittelduinen ligt gedeeltelijk in Hoek van Holland en is naast het strand en de Waterweg één van de belangrijkste trekpleisters van het dorp. Het Natura 2000-gebied is wat betreft stikstofdepositie in de huidige situatie al in grote delen van het duingebied sterk overbelast.

De afstand van geplande ontwikkelingen tot het kwetsbare (duin)gebied maakt dat er weinig ruimte is voor projecten en initiatieven die stikstofuitstoot met zich meebrengen. Het versterken van de natuurwaarde (en daarmee tot op zekere hoogte ook de recreatieve waarde) wordt de komende jaren nog belangrijker.

Park en polder

De ontwikkeling van de Oranjevuitenpolder en Bonnenpolder vallen ook onder deze actielijn. De tussen Hoek van Holland en Maassluis gelegen polders verschillen landschappelijk sterk van andere delen van Hoek van Holland. De polders hebben naast een landschappelijke ook natuurwaarde. De polders grenzen ook aan Natura-2000 gebieden aan de oostzijde van HvH. Recreatief zijn ze vooral van betekenis voor wandelaars en fietsers uit de regio die op zoek zijn naar rust en ruimte. Momenteel loopt de bestemmingsplanprocedure voor dit gebied. In het bestemmingsplan is ruimte voor toeristische investering in het gebied. Hiervoor geldt dat het een kleinschalig agrarisch karakter moet hebben en de openheid van de polders gewaarborgd blijft. Naar verwachting stelt de gemeenteraad het bestemmingsplan in Q4 2021 vast.

Doelen Pijler 2

- a) Meer balans tussen behoud en ontwikkeling natuur en gebruik voor recreatie
- b) Betere verbindingen tussen natuurgebieden waardoor aantrekkelijkheid recreatie wordt vergroot maar ook ecologische verbindingzones tot stand komen
- c) Meer de kwaliteiten van het landschap zichtbaar maken en benutten

Subdoelen

- a/b) Strategische verbetering paden netwerk en zonering van gebieden natuur/recreatie
- b) Betere informatie voor recreant over natuurwaarden en gebruik van de gebieden
- a/c) Versterken van voorzieningen voor dagrecreatie op plekken die intensief gebruikt kunnen worden. Bijvoorbeeld bij speelplekken, wandelroutes
- (a/b/c) Passend beheer van natuur en landschap

3.2.1 Het TROP-Loket

Het programmteam faciliteert binnen deze actielijn in de loketfunctie:

- Informatievoorziening rondom stikstof en de effecten op de Hoekse natuur.
- Overzicht bieden van alle inzet die gedaan wordt op de natuurprojecten en te matchen en makelen waar deze projecten elkaar kunnen versterken.
- Het leggen van een link naar de uitvoering en het netwerk van het Nationaal Park Hollandse Duinen

3.2.2 Participatie

Regionale samenwerking rondom natuur

Er zijn veel stakeholders in het gebied actief in natuurprojecten en in onderhoud en beheer van de bestaande natuurgebieden. Te denken valt aan Zuid Hollands Landschap, Stichting Duinbehoud, de provincie en het waterschap. Dat is hun kerntaak. Daarnaast voert Rotterdam zelf het beheer over een aantal natuurgebieden binnen Solleveld & Kapittelduinen. Door het Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD) komt er ook een andersoortige dynamiek in de samenwerking met andere gemeenten.

Het programmamteam houdt overzicht op de regionale ontwikkeling en vervult de rol van eerste aanspreekpunt voor de regio. De programmamanager neemt deel aan het Kustoverleg en is betrokken bij de (voorbereiding van) bestuurlijke overleggen met andere kustgemeenten. Daarnaast maakt natuur uiteraard ook onderdeel uit van de gesprekken in de te plannen conferentie.

Participatie op projectniveau

De meeste natuurprojecten worden nu projectmatig opgepakt (ook in het kader van de compensatieprojecten Hoekse Lijn). Dit geldt ook voor de ontwikkelingen in de Oranjabonnen. Deze projecten kennen een eigen participatietraject met vaak intensief contact met bewoners en stakeholders.

Participatie en informatie op natuurbeleving en recreatie

Binnen het TROP en het NPHD wordt sterk ingezet op routes die natuurbeleving en recreatie vergroten, met behoud van de natuurwaarden. Naast de aanleg, verbetering en zonering van deze structuur is het van belang om de bekendheid van de routes te vergroten. Hiervoor wordt vanuit het programmamteam gezocht naar samenwerking met VVV en NPHD.

Natuur en milieueducatie (NME) en voorlichting in natuurprojecten

Er ligt een kans om de Hoekse natuur ook een plek te geven in NME en informatievoorziening. Bijvoorbeeld binnen de subsidieregeling Ontdek Oranjabonnen! Hier is de komende 5 jaar ruimte voor kleinschalige projecten van particulieren en bedrijven om de waarde van de natuur en recreatieve waarde van de polders te vergroten. De regeling trekt projecten van verschillend pluimage, op het gebied van het militaire erfgoed, maar ook natuur en recreatie. De communicatie vanuit het TROP kan een extra podium bieden voor deze initiatieven en hun bekendheid.

3.2.3 Uitvoering 2021 en begroting 2022

De komende 1,5 jaar gaan we binnen de uitvoeringsagenda aan de slag met de volgende acties binnen de actielijn Natuur en Landschap:

Actielijn 2 Natuur en landschap	
1.	Aansluiten en uitbouwen activiteiten onder strategisch partnerschap nationaal park Hollandse duinen
2.	Studie naar locatie en mogelijkheid tot realisatie zuidelijke toegangspoort/ bezoekerscentrum Hollandse duinen
3.	Versterken natuur Hoek van Holland: programma natuur

Zie voor uitgebreide beschrijving en onderbouwing van werkzaamheden Bijlage 1 paragraaf 2.

3.3 Actielijn 3 Militaire geschiedenis

Hoek van Holland heeft een rijk cultuurhistorisch (oorlogs)verleden. Het beter zichtbaar en toegankelijk maken hiervan kan in de vorm van een thematisch Verdedigingspark, waarin de samenhang tussen alle elementen tot uitdrukking komt. Het dorp telt tal van gebouwen, bouwwerken en musea die herinneren aan de ontstaansgeschiedenis en het militaire verleden van het dorp. De musea zijn echter niet dagelijks geopend. In de winter zijn ze merendeels zelfs gesloten.

De voorzieningen danken hun bestaan aan de inzet van vrijwilligers. Er is op dit moment weinig samenhang, maar de samenwerking begint en kan verder uitgebouwd worden.

Het Verdedigingspark is in het TROP gepitcht als concept voor de beleving van militair erfgoed. Dit concept is daarna verder uitgewerkt door Bureau BunkerQ. In hun uitwerking komen zij o.a. tot de conclusie dat:

Het militair verleden van Hoek van Holland een veel groter ruimtelijk beslag heeft dan de reeds bekende militaire werken. Naast het Fort aan den Hoek van Holland, het Voorduin en het Vinetaduin is ook de Haakwal, de Staelduinse bossen en het Oranjekanaal zichtbaar onderdeel. Het verdedigingspark focust zich uiteindelijk op Militaire objecten. De scope van het 'park' is daarmee in potentie groter dan hoe daar eerder over gedacht werd.

De vertelde verhalen concentreren zich bij de bekende militaire werken, Fort aan den Hoek van Holland, het Voorduin en het Vinetaduin. Dit aangevuld met verhalen uit het dorp zelf, met het accent op de Nieuwe Hoek/ Stationsbuurt. Natuurlijk is het cultureel erfgoed van Hoek van Holland breder dan alleen het militaire erfgoed en zijn de verhalen ook breder. Zogenaamde hotspots ontstaan wanneer op een plek verhalen vanuit verschillende perspectieven bij elkaar komen. Wel blijkt het Militair verleden een zwaargewicht in het verleden van Hoek van Holland.

De rapportage van BunkerQ dient naast het TROP als vertrekpunt voor de acties onder deze actielijn. De gemeente is vanuit de rapportage gestart met een tweetal projecten vanuit de rapportage:

- Ontwikkelen Voorduin, door inzet op 'versterken' van samenhang, toegankelijkheid en beleving militair erfgoed in het Voorduin, maar ook versterken natuurwaarden en natuurbeleving, de recreatiewaarde en ontwikkeling van (ver)nieuw(de) programma's en routing.
- Waar mogelijk uitgraven tankmuur Atlantikwall

Bij deze twee maatregelen was er een relatie met lopende ontwikkelingen en energie bij de stakeholders. Ook dienen deze twee koploperprojecten als vliegwiel om vanuit hun resultaat de bunkers en Atlantikwall echt zichtbaar te maken.

Vanuit het rapport werkt de gemeente samen met stakeholders in deze actielijn verder aan:

1. Beter ontsluiten (fysiek) van de objecten militair cultureel erfgoed: de verschillende bunkers en andere initiatieven moeten beter bereikbaar en vindbaar zijn. Dit kan door enerzijds de kennis van met name de bezoeker te vergroten en anderzijds de inrichting van het routenetwerk dusdanig aan te passen dat de bijzondere militair historische objecten gevonden gaan worden. Dus investeren in informatievoorziening en in verbindingen tussen de verschillende objecten om het militair erfgoed beter beleefbaar te maken.
2. Informatievoorziening: Voor het vergroten van de kennis van de bezoeker is een centrale informatievoorziening cruciaal.
3. Verbinden: Het logisch maken van de (recreatieve) verbindingen zal tot een verbetering leiden van de beleving van Hoek van Holland als geheel en het militair erfgoed in het bijzonder.

Doelen Pijler 3

- a) Meer en betere toegankelijkheid verdedigingswerken

Subdoelen

- a1) Meer samenhang en samenwerking tussen partijen in gebied
- a2) Opzetten gezamenlijke communicatie
- a3) Verbinding losse elementen met nieuwe paden en routes
- a4) Bloeiende en gezonde Hoekse musea

3.3.1 TROPloket

Onder deze actielijn focust de loketfunctie van het programma zich op

- Het selecteren en ondersteunen van initiatiefnemers rondom militair erfgoed in Hoek van Holland. Zo zijn er regelmatig bewoners/ initiatiefnemers die een plan hebben voor een bunker.
- Daarnaast is het loket in de opstartfase beheerder van de actie 'museumkalender' en onderhoudt hierover actief contact met de stakeholders.

3.3.2 Participatie

Communityvorming stakeholders militair erfgoed

Er zijn al veel stakeholders actief in deze actielijn en met het verhaal over het Hoekse militaire erfgoed. In het proces met BunkerQ bleek al dat de meeste partijen het van toegevoegde waarde vonden om meer samen op te trekken in het op de kaart zetten van dit erfgoed. Vanuit de uitvoeringsagenda wordt stevig ingezet op het faciliteren van deze samenwerking d.m.v. community management. Hiervoor wordt een communitymanager aangesteld. Ingrediënten van dit communitymanagement kunnen zijn:

- Bieden van een neutraal online platform om onderling op te communiceren
- Organiseren van stakeholdermeetings op regelmatige basis
- Organiseren van de samenwerking tussen verschillende objecteigenaren en gezamenlijke producten zoals de museumkalender
- Openstellen van de community
- Organiseren van de (gezamenlijke) communicatie (ook ten behoeve van ontwikkeling van de community).

Participatie op projectniveau

Sommige projecten worden nu projectmatig opgepakt zoals het Voorduin. De projecten kennen een eigen participatietraject met vaak intensief contact met bewoners en stakeholders.

3.3.3 Uitvoering 2021 en begroting 2022

De komende 1,5 jaar gaan we binnen de uitvoeringsagenda aan de slag met de volgende acties binnen de actielijn Militair erfgoed:

Actielijn 3 Militair erfgoed	
1.	Verdedigingspark concept verder uitwerken en vaststellen wat er onder dit concept valt
2.	Project ontwikkelstrategie Voorduin
3.	Organisatie van een betere toegankelijkheid en bekendheid van de militaire geschiedenis
4.	Atlantikwall zichtbaar maken
5.	Bunkers in Oranjabonnen betrekken in route
6.	Masterplan Vinetaduin
7.	Losse militaire objecten verbinden middels routing
8.	Plan van aanpak uniforme bebording met informatie langs de route
9.	Programmering bunkerbreed

Zie voor uitgebreide beschrijving en onderbouwing van werkzaamheden Bijlage 1 paragraaf 3

3.4 Actielijn 4 Ingenieurskunst

In 1880 is Hoek van Holland ontstaan vanwege het graven van de Nieuwe Waterweg. Ingenieurs hebben hiermee zowel voor Rotterdam als voor de Hoek veel betekend. De oevers, de kades van Rotterdam tot aan de Pier laten zien hoe indrukwekkend deze waterweg is en hoe economisch en recreatief van belang voor de stad en de regio. De Maeslandkering is een wereldberoemd icoon in onze strijd met het water en bekend bij ingenieurs, beleidsmakers en bestuurders. Niet alleen binnen de uitvoering van het TROP, maar ook binnen het stedelijke programma Rivieroevers zet de gemeente in op de beleving en kennis van de historie van de waterweg. In 2022 vieren we het 150 jarige jubileum van de nieuwe waterweg. Dit biedt kansen voor informatieve en beleefbare momenten voor de bezoekers, waarbij men de waterwerken kan ervaren.

Doelen

- a) Meer zichtbaarheid voor bijzondere waarde van Nederlandse waterbouw

Subdoelen

- a1) Aantrekkelijkheid waterkant Nieuwe Waterweg vergroten (wandelpad)
- a2) Bijzondere functies uitbreiden en versterken
- a3) Meer vergroening kanaaloevers
- a4) Meer zichtbaarheid getijdewerking

3.4.1 TROPloket

De loketfunctie onder deze actielijn zal verder vormgegeven worden op het moment dat de kansen en ambities worden opgepakt.

3.4.2 Participatie

Participatie zal zich in eerste instantie richten op de activiteiten onder het programma 150 jaar Nieuwe waterweg.

3.4.3 Uitvoering 2021 en begroting 2022

De komende 1,5 jaar gaan we binnen de uitvoeringsagenda aan de slag met de volgende acties binnen de actielijn Ingenieurskunst

Actielijn 4 Ingenieurskunst	
1.	Opzet jaarprogramma 300 jaar nieuwe waterweg
2.	Hoekse maritieme wandelroute introduceren en beschikbaar stellen
3.	Blijvend kunstwerk door Daan Roosegaarde realiseren ter ere van viering Nieuwe Waterweg

Zie voor uitgebreide beschrijving en onderbouwing van werkzaamheden Bijlage 1 paragraaf 4

3.5 Actielijn 5 Verbindingen en bereikbaarheid

In de Rotterdamse mobiliteitsaanpak zet Rotterdam in op de fiets, voetganger en OV. De komst van de metro biedt een kans om de mobiliteit in het gebied duurzamer vorm te geven en de doelgroepen uit de RMA meer ruimte te geven. Dit is nodig om de leefbaarheid en bereikbaarheid in het dorp ook in de toekomst te kunnen garanderen.

Voor (verkeers)verbindingen impliceert het toeristisch recreatief ontwikkelingsperspectief kansen en mogelijkheden voor versterking van de verschillende oost-westverbindingen vanuit het dorp naar het strand, extra inzet op kwalitatief goede fietsroutes, bewegwijzering, oversteekbaarheid, herkenbaarheid en vooral verkeersveiligheid. Met de aanleg van de Hoekse Baan en de komst van de Hoekse lijn tot aan Hoek van Holland Haven is er al een flinke verandering in de verkeerscirculatie in en rond Hoek van Holland gerealiseerd. In de toekomst blijft de circulatie op hoofdlijnen hetzelfde, ook na het doortrekken van de metro naar het strand. Door beter OV en meer aandacht voor de fiets hopen we dat er minder vaak voor de auto gekozen wordt. Vanuit het verkeerscirculatieplan worden pilots gedraaid die meer inzicht geven in de verkeerssituatie in het dorp. Mobiliteit speelt een rol bij alle toeristisch recreatieve ontwikkelingen. De kansen en inspanningen onder deze pijler zijn dan ook dienend of randvoorwaardelijk aan eerdergenoemde kansen en projecten en staan niet op zichzelf.

3.5.1 Uitvoering 2021 en begroting 2022

De komende 1,5 jaar gaan we binnen de uitvoeringsagenda aan de slag met de volgende acties binnen de actielijn verbindingen en bereikbaarheid

Actielijn 5 verbindingen en bereikbaarheid	
1.	Analyse en aanpak Verbetering (recreatieve) fiets- en wandelpadenstructuur Hoek van Holland (en ook koppelen aan deze structuren in NPHD).
2.	Realiseren van veilige, betaalbare fietsvoorzieningen bij OV-knooppunten en bij attracties (pilot – uitdagen startende ondernemers via mobility-labs
3.	Stimuleren fietsgebruik vanuit Rotterdam naar de Hoek door tijdens de zomerperiode langs de route muziek- en cultuuractiviteiten te organiseren (2021 pilot / 2022 versterken door ook OV/metro daarbij te betrekken
4.	Fiets- en wandelpadennetwerk goed bewegwijzeren en voorzien van informatieborden bij de diverse attracties.
5.	Onderzoek naar mogelijkheden om andere vervoersmodaliteiten te koppelen aan verhuur van leenfietsen en leenscooters (elektrisch).

4 Hoe: organisatie

4.1 De noodzaak van sturing op uitvoering van het TROP

Het TROP is een kansenkaart. Bijlage 1 laat zien dat de status van de genoemde kansen en ideeën verschilt.

Zoals hierboven omschreven werkt de gemeente Rotterdam al aan een aantal projecten. Inmiddels rijdt de metro al tot Hoek van Holland Haven en binnen een jaar tot aan het strand. Deze ontwikkeling geeft nu al een vliegwiel aan het toerisme in Hoek van Holland en de verwachting is dat dit de komende tijd toe zal nemen. Ook de groei van lokaal toerisme door de coronacrisis speelt hierin een rol.

De uitvoering van deze agenda verlangt een andere aanpak dan op projectniveau. Verbinding tussen initiatieven, een centraal aanspreekpunt, het aanjagen en faciliteren van ideeën van ondernemers, het zijn elementen die nu gemist worden in de toeristische ontwikkeling van de Hoek. De uitvoeringsagenda van het TROP biedt het juiste vehikel om deze samenwerking naast de projecten neer te zetten en zo een duurzame uitvoering te bewerkstelligen voor de komende 10 jaar.

4.2 Governance van het programma

4.2.1 Bestuurlijk opdrachtgeverschap

Het bestuurlijk opdrachtgeverschap voor de uitvoeringsagenda van het TROP is belegd bij de wethouder Toerisme. De voortgang van de uitvoering en TROP-gerelateerde projecten worden besproken in zijn Staf Toerisme.

Binnen het TROP is een aantal dossiers en projecten waarvoor het opdrachtgeverschap in andere portefeuilles belegd is. In onderstaande gevallen wordt de wethouder Toerisme vanuit de context van het TROP geïnformeerd op belangrijke besluiten en voortgang. Op het moment dat onderstaande dossiers worden geagendeerd voor college en gemeenteraad, dan wordt de wethouder Toerisme hierover ter kennisname of bespreking geïnformeerd.

Wethouder	Dossier/ Project
Burgemeester	- Ontwikkeling hub op strand (i.s.m. wh organisatie en grote projecten) - Cameratoezicht op strand - Inzet T&H (i.s.m. wh handhaving) - Inzet politie en zomerdetachement op TSD dagen - Maatregelen i.k.v. crisis en calamiteiten - Zomerterrassen korte termijn i.v.m. herstel corona (i.s.m. wh economie)
Wethouder handhaving, buitenruimte, integratie en samenleven	- Ontwikkelingen binnen Bestemmingsplan Oranjabonnen - Nationaal park Hollandse duinen - Beheer strand - Beheeraanpak natuur en landschap (ZHL/SB/NPHD/Stichting Duinbehoud) - Beeldkwaliteit Strand - Bestuurlijk overleg stichting Duinbehoud en Zuid Hollands Landschap
Wethouder economie, wijken en kleine kernen	- Brinkplein en omgeving - Kleine kernenaanpak - Camperplaatsen
Wethouder bouwen, wonen en energietransitie gebouwde omgeving	- Recreatieoord (i.s.m. wh toerisme) - Bestemmingsplannen - Ontwikkeling Zuidwesthoek - Stikstof - Mobiliteitsvisie (i.s.m. wh mobiliteit)
Wethouder financiën, Organisatie, Haven en Grote Projecten	- Hoekse Lijn en metrostations Haven en Eindplein - Ontwikkeling strandhub
Wethouder mobiliteit	- Aanpak Verkeerscirculatie - Fiets- en wandelpadennetwerk (ism wh buitenruimte)
Wethouder Sport	- Verbeteren strandopgang Rechtestraat en ontwikkeling sportstrand

4.2.2 Gebiedsvertegenwoordiging Hoek van Holland

De gebiedscommissie Hoek van Holland is initiatiefnemer geweest van de totstandkoming van het TROP en in die hoedanigheid zeer betrokken geweest bij het traject tot nu toe. De gebiedsvertegenwoordiging zal op gezette tijden geïnformeerd worden over de voortgang van de uitvoeringsagenda van het TROP. Zij ontvangen in ieder geval 2x per jaar een voortgangsrapportage. Bespreking van de uitvoeringsagenda TROP gebeurt in eerste instantie in de klankbordgroep grote projecten/ Kleine kernen aanpak. Daar wordt besloten of en op welke manier de voortgang uitvoeringsagenda wordt geagendeerd in (thema) vergaderingen.

Noot: dit procesvoorstel is gemaakt voor implementatie van het nieuwe bestuurlijk stelsel. Na invoering van de nieuwe structuur wordt indien noodzakelijk, opnieuw bekeken in welke vergadering het TROP het beste geagendeerd kan worden.

Projecten die onder het TROP worden uitgevoerd kennen soms aparte participatie en informatie momenten. Op projectniveau wordt de gebiedscommissie betrokken en om advies gevraagd m.b.t. de insteek van participatie en communicatie.

4.2.3 Klankbordgroep – samenwerking en ruggespraak

De uitvoering van het TROP is niet enkel aan de gemeente Rotterdam. De actielijnen worden uitgevoerd met partners en ondernemers; iedereen kan een aandeel nemen in de uitwerking van projecten. Binnen de onderdelen van het programma (zoals beschreven in paragraaf 2.2.1) werken we aan een afwegingskader voor ontwikkelingen en initiatieven. In de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland is de balans tussen natuur, recreatie en een leefbare en levensloopbestendige dorpskern cruciaal. Om deze balans te bereiken en behouden is een breed gedragen belangenafweging belangrijk. Een klankbordgroep gaat hierbij helpen en krijgt een centrale rol in het opstellen van het afwegingskader. Deze klankbordgroep bestaat uit partners met kennis en kunde op het gebied van natuur, milieu, recreatie, toerisme, mobiliteit en economie en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de hand van het afwegingskader.

4.2.4 Coördinatie tussen clusters TROP

De betrokkenheid van een groot aantal portefeuilles betekent werkzaamheden van alle clusters binnen deze uitvoeringsagenda. Afstemming van deze werkzaamheden gebeurt naast samenwerking in het gebied en de projecten ook op directieniveau. De directeur 'bestaande stad' van cluster stadsontwikkeling treedt op als coördinerend directeur TROP. De coördinerend directeur vormt de verbindende schakel tussen de wethouder Toerisme en andere betrokken directeuren en het rayonberaad Zuid buiten de ring. Het rayonberaad zuid buiten de ring vervult de rol van ambtelijke stuurgroep. Deze stuurgroep stuurt op de integraliteit van de uitvoeringsagenda en dient als escalatietafel voor projecten binnen de uitvoeringsagenda.

4.2.5 Ambtelijk opdrachtgever

Het ambtelijk opdrachtgeverschap voor het TROP ligt bij het cluster Stadsontwikkeling, afdeling gebiedsontwikkeling.

4.2.6 Relatie met andere programma's in Hoek van Holland

De programmatische sturing op de uitvoeringsagenda van het TROP heeft grote interactie met de andere programma's in Hoek van Holland. Afbeelding 1 laat schematisch zien op welke manier deze programma's elkaar raken en hoe zich dit vertaalt op projectniveau.

Kleine kernen aanpak

Binnen de kleine kernenaanpak zijn een aantal maatregelen benoemd die raken aan kansen en acties binnen het TROP. Voornaamste raakvlak zit hem in de toekomstbestendigheid van het dorp en bijbehorend voorzieningenniveau. Ook de ontwikkeling toerisme in relatie tot behoud identiteit van het dorp is een belangrijk speerpunt binnen de aanpak. In de uitvoering hiervan is het programmamanagement KKA verantwoordelijk voor de opzet van de conferentie TROP en het plan voor uitvoering van participatie op de korte termijn (in de kwartiermakersfase). Beide programma's wisselen informatie uit door wanneer nodig aan te sluiten in programmateams. Communicatie vanuit het TROP zal aansluiten op de Hiero!-campagne.

Stadscultuur

Hoek van Holland is één van de Rotterdamse gebieden waar Stadscultuur een plek heeft gekregen. De inzet van dit programma loopt van 2020 t/m 2022. Per jaar is €100.000 beschikbaar voor het gebied. In de uitvoering wordt actief verbinding gezocht met de beschreven acties in deze uitvoeringsagenda.

Stadscultuur staat voor alle facetten die bijdragen aan het levendig maken van de stad (wijk) voor de bewoners van Rotterdam. Stadscultuur is datgene wat herkenbaar is voor Rotterdam (wijk) en wat de stad uitademt. 'Cultuur' staat hierin niet alleen voor de culturele instellingen of culturele activiteiten, maar stadscultuur gaat ook over welk type horeca bij de cultuur past, welke bestaande iconen we kunnen of moeten versterken én de vraag welke evenementen bij onze stadscultuur passen om de stad, het gebied, de wijk, levendig te maken voor bewoners en bezoekers. Ook gebiedsontwikkelingsvraagstukken komen hierbij aan de orde.

De opgave voor Stadscultuur is:

'Het doel van stadscultuur is het spreiden van bezoekers over de stad en is een van de maatregelen binnen de visie op toerisme. Bepaal op basis van de identiteit per wijk/deelgebied wat de stadscultuur is of zou moeten zijn en kijk integraal naar de verschillende deelgebieden (hotel, horeca, detailhandel, buitenruimte) hoe we de stad levendig kunnen maken en leefbaar kunnen houden voor bewoners en bezoekers.'

Met andere woorden: onder Stadscultuur wordt verstaan het ontwikkelen van de stad (wijk) als een vitale kwaliteitsplek voor ontmoeting, verblijf en vermaak om zodoende een essentiële bijdrage te leveren aan de Rotterdamse quality of life, met oog voor een goede balans tussen rust en reuring. Hiermee is het raakvlak met de inspanningen onder de uitvoeringsagenda van het TROP zeer groot.

In 2020 is het budget vanuit stadscultuur ingezet voor citydressing (Hoekse Hart), het rijden van het boulevardtreintje en het uitlichten van een aantal historische panden in de Hoek. In 2021 wordt gekeken op welke manier Hoek van Holland kan aansluiten bij stedelijke evenementen en wordt de citydressing & de historische panden route verder uitgerold.

Een aantal van deze projecten heeft raakvlakken met acties benoemd in deze uitvoeringsagenda. Het programmateam TROP stemt regelmatig af met stadscultuur om te kijken op welke acties beide programma's elkaar kunnen versterken.

Hoekse mobiliteitsvisie en Aanpak Verkeerscirculatie (VCP)

Actielijn 5 van de uitvoeringsagenda gaat over goede en veilige verbindingen en bereikbaarheid. Goede bereikbaarheid is randvoorwaardelijk voor de toeristisch recreatieve ontwikkeling voor Hoek van Holland. de aanpak verkeerscirculatie beziet deze bereikbaarheid in zijn totaliteit en kijkt daarbinnen nadrukkelijk naar verkeerscirculatie op topstranddagen. De pilots en maatregelen vanuit het VCP hebben mogelijk ook impact op de toeristische beleving van Hoek van Holland. Vandaar dat een goede afstemming tussen beide programma's essentieel is. Het verbeteren van de (recreatieve) fietspadenstructuur is een inspanning die zowel onder het VCP als onder de uitvoeringsagenda TROP wordt uitgevoerd.

In de toekomstige ontwikkeling van Hoek van Holland tot 4 seizoenenbadplaats speelt mobiliteit een cruciale rol. Hiervoor is het noodzakelijk om te komen tot een visie op mobiliteit in het gebied in relatie tot stikstof en de voorgenomen projecten.

Overkoepelende visie Stadsontwikkeling op de opgave in Hoek van Holland

Door de ligging aan de mond van de haven is het altijd uitdagend geweest om te ontwikkelen. Geluid, veiligheid, stank en fijnstof werken beperkend en stellen randvoorwaarden.

Sinds 2019 vormt stikstof een extra bedreiging voor het realiseren van de ambitie. Het stikstofvraagstuk speelt voor Rotterdam met name in Hoek van Holland en het havengebied. Er was en is veel onduidelijkheid over hoe om te gaan met de uitstoot van stikstof in relatie tot de voorgenomen ontwikkelingen. Dit omdat een duidelijke lijn vanuit de landelijke overheid met concrete tools nog ontbreekt. Hiervoor wordt nu op regionaal niveau de samenwerking gezocht binnen een gezamenlijke aanpak tussen provincie en gemeenten in de gebiedsgerichte aanpak-Stikstof Duinen. Dit leidt tot gebiedsspecifieke oplossingen, stikstofbanken en lobby naar het Rijk.

Om te komen tot deze oplossingen is het nodig om opnieuw met elkaar een stip op de horizon te zetten voor de ontwikkeling van Hoek van Holland. Deze stip moet richting geven aan de veranderende mobiliteit, het recreatieve en toeristische bereik en de verduurzaming van het gebied. De uitvoeringsagenda van het TROP heeft veel raakvlakken met deze opdracht. Een goede samenwerking op beide dossiers is daarom essentieel.

Regionale samenwerking en lobby

In de toeristische recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland wordt op een groot aantal dossiers samenwerking gezocht met regionale partijen en buurgemeenten. Deze uitvoeringsagenda biedt een extra vehikel om deze samenwerking vorm te geven, gedacht kan worden aan de aanpak rondom fietsroutes, stikstof, NPHD en de ontwikkelingen op en rond het strand en pier.

Door de stikstofproblematiek in Hoek van Holland is het van groot belang de uitvoeringsagenda van het TROP en de daarin geformuleerde plannen en ambities mee te nemen in de gesprekken met de provincie, het Rijk en het havenbedrijf. Deze agenda biedt een inkijk in hoe de gemeente Rotterdam aankijkt tegen de ontwikkeling van Hoek van Holland als vierseizoenenbadplaats en welke (stikstof)ruimte we hierin nodig hebben.

5 Financiën uitvoeringsagenda TROP begroting 2022 en verder

Motie 'Hoek van Holland Vooruit (21bb2431)' verzoekt om inzicht in de benodigde (financiële) middelen voor de uitvoering van het TROP. Deze agenda laat zien dat de inzet op de toeristisch recreatieve ontwikkeling omvangrijk is en een langere periode bestrijkt.

De gemeente Rotterdam staat met de uitvoering van de moties en daarmee het TROP voor de keus voor inzet voor de komende jaren. Tot nu toe is er met weinig middelen en inzet een solide basis gelegd voor de ontwikkeling van het gebied. Door het huidige momentum is NU de keuze om de komende jaren in te zetten op een brede en actieve ontwikkeling in Hoek van Holland als onderdeel van de inclusieve stad. Deze actieve houding, waarin de gemeente regie neemt op de ontwikkeling wordt ook weerspiegeld in de vier moties vanuit de gemeenteraad.

Bij een dergelijke actieve rol hoort een fundamenteel andere inzet van mensen en middelen voor dit gebied voor de komende tijd. Deze inzet is er op dit moment niet en de omvang van de opgave is te groot om 'op te lossen' in bestaande financiële structuren. Daarnaast is de opgave integraal en raakt aan bijna alle portefeuilles en inzet vanuit de verschillende organisatieonderdelen van de gemeente in het gebied. Dit vraagt om een actief en onvoorwaardelijk aandeel vanuit betrokken bestuurders en de ambtelijke organisatie.

De uitvoeringsagenda bevat voorstellen op uitvoering van de acties en op de inrichting van sturing op het totale TROP. Dit financiële overzicht maakt daarom zowel de kosten voor het management van de opgave en de inzet van medewerkers van de gemeente Rotterdam als ook de kosten voor ontwikkelingen in het gebied inzichtelijk.

Het financieel overzicht bestaat daarom uit 3 onderdelen:

1. Structureel budget van € 375.000 per jaar voor uitvoering van het programmamanagement uitvoeringsagenda TROP voor de komende 10 jaar
2. Incidenteel budget van € 3.155.000 voor uitvoering van een aantal acties waarvan bekend is dat ze een grote impact zullen hebben op de toeristisch recreatieve ontwikkeling van Hoek van Holland of noodzakelijk zijn in de huidige ontwikkelingen. De zogenaamde no-regret maatregelen. Voor de overige acties zal in 2022 een MKBA worden uitgevoerd (kosten voor deze MKBA zijn ook onderdeel van dit incidentele budget. Deze MKBA geeft meer inzicht in de maatschappelijke en economische van de inspanningen voor het gebied.
3. Eerste overzicht van benodigde incidentele budgetten voor uitvoering van het TROP. Op dit moment is het onvoldoende mogelijk inzicht te geven in de benodigde budgetten voor de totale looptijd van het programma. Dit komt omdat:
 - Projecten of acties nog onvoldoende zijn uitgewerkt om een definitieve kostenraming te kunnen overleggen.
 - Projecten of acties wachten op het uitwerken van de visie op 4 seizoenenbadplaats Hoek van Holland, iets wat gaat gebeuren in deze eerste fase van uitvoering. De visie bepaalt voor een deel de invulling en koers van de projecten.
 - Er voor een aantal projecten aanspraak gemaakt zal worden op andere financieringsbronnen (intern en extern), maar dit op dit moment nog niet definitief is.
 - Het uitvoeren van een MKBA in 2022 zal waarschijnlijk nieuw perspectief bieden op prioritering van de uitvoering van acties en ook inzichtelijk maken hoe kosten(her)verdeling plaats kan vinden.

Voorstel is daarom dat het nieuwe college van B&W in 2023 een uitspraak doet over haar inzet op de uitvoering van het TROP. Vervolgens wordt vanuit onderstaand financieel overzicht (jaarlijks) een claim ingediend voor de uitvoering van resterende acties.

financieel overzicht uitvoeringsagenda TROP						
		Incidenteel		Structureel	Dekking	
	Totale kosten	2022	2023 evj	2022 evj	2022	2023 evj
Actielijn 1 Badplaats <i>Ontwikkellocaties o.a. zuidwesthoek, camperplaatsen, Brinkplein; verbetering kwaliteit strandopgang Rechtestraat</i>	€ 2.105.000	€ 780.000	€ 1.325.000	€ 0	€ 390.000	€ 0
Actielijn 2 Natuur en Landschap <i>oa vormgeven partnerschap NHPD, natuurversterkende maatregelen, anders beheren vanuit Stadsbeheer</i>	€ 2.250.000	€ 1.180.000	€ 1.070.000	€ 0	€ 1.180.000	€ 1.070.000
Actielijn 3 Militair erfgoed <i>oa uitwerken concept verdedigingspark, samenwerking met cultureel erfgoed partijen</i>	€ 1.805.000	€ 695.000	€ 1.110.000	€ 0	€ 50.000	€ 0
Actielijn 4 Ingenieurskunst <i>Programmering 150 jaar Nwe waterweg, uitwerking NME activiteiten</i>	€ 20.000	€ 20.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Actielijn 5 Verbindingen en bereikbaarheid	€ 610.000	€ 380.000	€ 230.000	€ 0	€ 0	€ 0
Programmamanagement	€ 1.975.000	€ 100.000	€ 1.500.000	€ 375.000	€ 0	€ 0
Totaal	€ 8.765.000	€ 3.155.000	€ 5.235.000	€ 375.000	€ 1.620.000	€ 1.070.000